

Силабус дисципліни (курсу)

«Біржова справа»

Ступінь освіти: бакалавр
Освітньо-професійна програма: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Посилання на курс у системі дистанційного навчання:

<https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=52>

Семестр:

4

Кількість кредитів:

3

Мова викладання:

українська

Розклад занять: <https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=402>

Керівник курсу

П.І.П. Сидор Галина Вікторівна

науковий ступінь кандидат економічних наук
вчене звання доцент

Контактна Тел. (067) 916-09-03

інформація: e-mail: sidor.gal@ukr.net

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	формування у здобувачів вищої освіти необхідного рівня знань щодо сутності біржової діяльності, основ її регулювання в Україні, базових принципів створення бірж, функціонування біржових товарів, укладання біржових угод, здійснення біржового котирування цін та забезпечення достатнього рівня компетентностей майбутніх фахівців у реалізації товарних, фондових та валютних біржових операцій.
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	1
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	нормативна
Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	«Інвестування»

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс матриці ОПП	Програмні компетентності та результати навчання
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування у професійній діяльності окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
ЗК 02.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 05.	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
ЗК 06.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК 07.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 08.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 09.	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК 01.	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
СК 02.	Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
СК 03.	Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
СК 04.	Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.
СК 05.	Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
СК 06.	Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
СК 07.	Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
СК 08.	Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
СК 10.	Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
СК 12.	Здатність розуміти функціонування фондового ринку та особливості торгівлі цінними паперами.
ПР 04.	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
ПР 05.	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
ПР 07.	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 24.	Аналізувати інформацію, що генерується на фондовому ринку та звітність емітентів цінних паперів.
ПР 25.	Розуміти принципи торгівлі на фондовому ринку та вміти визначати точки входу та виходу з фондових торгів.

Структура курсу

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінари	Лабораторні	Самостійні		
6	2	6		6	Змістовий модуль 1. Теоретичні засади біржової справи	
2		2		2	Тема 1. Сутність біржі та її економічна природа	розширити теоретичні знання здобувачів із сутності біржі; засвоїти функції та ознаки біржової торгівлі; розглянути основні критерії класифікації бірж.
2	2	2		2	Тема 2. Біржові товари та їхні види	з'ясувати сутність біржового товару та охарактеризувати його основні риси; визначити зміст речового біржового товару; знати особливості цінних паперів як біржового товару; дізнатися про іноземну валюту як біржовий товар.
2		2		2	Тема 3. Регулювання біржової діяльності	розширити теоретичні знання здобувачів освіти щодо сутності й необхідності регулювання біржової діяльності; охарактеризувати регулювання біржової діяльності в Україні; опанувати особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах.
12	4	6		12	Змістовий модуль 2. Організаційні аспекти біржової справи	
4		2		4	Тема 4. Організація і технологія біржової торгівлі	поглибити теоретичні знання із теми і набути практичних навичок щодо організації біржових торгів; з'ясувати порядок виставлення товарів на торги та їх зняття; охарактеризувати технологію проведення біржового торгу.
4	2	2		4	Тема 5. Біржові активи та біржове ціноутворення	розуміти основні типи біржових активів та механізм їх ціноутворення; засвоїти особливості здійснення біржового котирування цін, поняття біржової кон'юнктури та її формування.
4	2	2		4	Тема 6. Види біржових контрактів та брокерська діяльність	знати основні види біржових контрактів; розуміти роль контрактів у зменшенні ризиків та спекуляціях на ринку; оцінювати переваги та недоліки різних видів контрактів для учасників ринку; ефективно використовувати різні біржові контракти та

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
						взаємодіяти з брокерами для здійснення торгів на фінансових ринках.
12	4	8		12	Змістовий модуль 3. Біржова діяльність на ринку строкових угод	
4	2	2		4	Тема 7. Ф'ючерсна торгівля	зрозуміти основи ф'ючерсної торгівлі та принципи укладання ф'ючерсних контрактів; оволодіти знаннями про механізм хеджування ризиків та використання ф'ючерсів для спекуляцій на різних ринках; аналізувати ринкові тенденції та оцінювати можливості для торгівлі ф'ючерсами з урахуванням волатильності; визначати ризики, пов'язані з ф'ючерсними угодами та застосовувати стратегії для їх мінімізації.
4	2	2		4	Тема 8. Хеджування в біржовій діяльності	зрозуміти концепцію хеджування та його роль у біржовій діяльності; навчитися розрізняти різні стратегії хеджування та оцінювати їх ефективність залежно від ринкових умов; аналізувати вплив макроекономічних змін на необхідність хеджування в конкретних ситуаціях.
4		4		4	Тема 9. Біржова діяльність на фондовому ринку	опанувати теоретичні засади функціонування вітчизняного фондового ринку; зрозуміти основні принципи біржової діяльності на фондовому ринку та функції фондових бірж; вміти оцінювати вплив економічних та фінансових факторів на фондовий ринок і приймати обґрунтовані інвестиційні рішення.
30	10	20		30	Всього	

Політика освітнього процесу

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpdі.edu.ua/publicna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-diyalnist-instytutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»». Оцінювання знань відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»».
Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Здобувач, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до

	«Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до екзамену	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі здобувачі, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до іспиту.
Підсумкова модульна оцінка	Результати модульного контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та доводяться до відома здобувачів не пізніше трьох днів з часу його проведення із внесенням результатів у документи обліку успішності здобувачів. Здобувачі, які до початку сесії мають хоча б з одного модульного контролю (змістового модуля) менше 60 балів, не одержують підсумкову оцінку і не допускаються до екзамену рішенням навчального відділу як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Деталі, щодо підсумкового модульного контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу».
Екзаменаційна оцінка	Результати екзамену оцінюються за 100-бальною шкалою і включаються в підсумкову (рейтингову) оцінку з дисципліни з відповідним ваговим коефіцієнтом, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).
Підсумкова оцінка з дисципліни	Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середня арифметична зважена з оцінок змістових модулів, включаючи екзаменаційну (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).

Верифікація результатів навчання

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)	Задовільно	
65-74	D (задовільно)		
60-64	E (достатньо)	Незадовільно	Не зараховано
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності здобувачів з вивчення дисципліни «Біржова справа»:

Іспит:

Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий	Змістовий модуль № 3 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий	Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)

			модуль 2, враховуючи поточне опитування)			модуль 3, враховуючи поточне опитування)				
15%			15 %			30%			40 %	100
T1	...	T3	T4	...	T6	T7	...	T9		

Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності здобувача

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначити тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Здобувач розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Здобувач володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Здобувач намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захисту навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для здобувачів здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

Інформаційне забезпечення курсу:

Нормативні джерела	<p>1. Про товарну біржу : Закон України від 10 груд. 1991 р. № 1956-XII. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12</p> <p>2. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3480-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text</p> <p>3. Про фінансові послуги і фінансові компанії : Закон України від 14 груд. 2021 р. № 1953-IX. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text</p>
Основна література	<p>4. Горбаневич В. Л., Іванюта П. В. Фондовий ринок, тенденції його розвитку. Методика аналізу операцій на фондовому ринку : монографія. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля». 2023. 356 с.</p> <p>5. Жарун О. В., Коротєєв М. А., Тупчій О. С. Проблеми розвитку біржової діяльності в Україні. <i>Причорноморські економічні студії</i>. 2021. № 68. С. 20–25.</p> <p>6. Кухарець В. В., Булуй О. Г., Левківська Л. М. Тенденції розвитку біржового</p>

	<p>ринку в умовах глобалізації світової економіки. <i>Ефективна економіка</i>. 2021. № 4. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2021/92.pdf</p> <p>7. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності : підруч. Харків : ФОП Бровін О. В. 2021. 280 с.</p> <p>8. Татарин Н. Б., Олійник О. І. Фондовий ринок як один із елементів фінансового ринку: історія та його сучасний стан в Україні. <i>Молодий вчений</i>. 2023. № 3 (115). С. 128–133.</p>
Додаткова література	<p>9. Сидор Г. В., Тимків А. О., Андрусів У. Я. Фінансове посередництво на фондовому ринку. Міжнародний електронний науковий журнал «<i>Економічний дискурс</i>». 2023. Вип. 3–4. С. 91–97.</p> <p>10. Сидор Г. В. Біржовий ринок України в умовах економічних змін. Impact of artificial intelligence and other technologies on sustainable development : матер. II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Дніпро, 18–19 груд. 2024 р.). Дніпро, 2024. С. 187–188.</p> <p>11. Сидор Г. В. Біржові інвестиційні фонди. <i>Наука і техніка сьогодні</i>. Серія : «Економіка». 2024. Вип. 13 (41). С. 330–336.</p> <p>12. Сидор Г. В. Біржові контракти з цінними паперами на організаторах торгів в Україні. <i>Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»</i>. 2024. № 48. С. 41–47.</p> <p>13. Тимошенко Н. Стратегічні напрями розвитку фондового ринку України. <i>Економіка та суспільство</i>. 2023. № 53. URL : https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2617/2535</p> <p>14. Яворська В. О. Аналіз торгівлі деривативними контрактами на міжнародних біржах. <i>Інфраструктура ринку</i>. 2022. № 68. URL : http://www.market-infr.od.ua/uk/68-2022</p> <p>15. Яворська В. О. Аналіз ринків капіталу та організованих товарних ринків. <i>Інфраструктура ринку</i>. 2022. № 69. URL : http://www.market-infr.od.ua/uk/69-2022</p> <p>16. Metcalf Th. What Are the Functions of Foreign Currency Exchange Markets? URL : https://pocketsense.com/functions-foreigncurrencyexchange-markets-9293.html</p> <p>17. Roy E. Which theory will you use to predict future foreign exchange rates? URL : Original article: http://www.tradeready.ca/2016/topics/international-trade-finance/theory-predictforeignexchange-rates/</p>

Гарант освітньої програми

Андрій ТИМКІВ

Завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія

Андрій ТИМКІВ